

Kur'ân-ı Kerîm'i Yavaş veya Hızlı Okumanın Ölçüsü Ne Olmalıdır?

14 Eylül 2020

Kur'ân-ı Kerîm'in tilâveti başlı başına bir ibadettir. Yüce Allah, Kur'ân-ı Kerîm'in tertîl üzere okunmasını istemiştir. (el-Furkân, 25/32; el-Müzzemmil, 73/4) Tertîl ise Kur'ân'ı, anlamını düşünerek, yavaş yavaş, harflerin mahreçlerine ve tecvid kurallarına dikkat ederek okumak anlamına gelir. Bu bağlamda Kırâat âlimleri Kur'ân-ı Kerîm'in, tilavetteki hız bakımından üç şekilde okunabileceğini ifade etmişlerdir. Okuyuştaki hızı ilgilendiren bu üç şekil ve özellikleri şunlardır: a) Tahkîk: Kur'ân tilâvetinde her harfin hakkını vermek, medleri gereği kadar (mertebelerine uygun bir şekilde) uzatmak, tutulması gereken yerleri tutarak; hareke, ihfâ, iklâb, ğunne vb. tecvid kurallarına riâyet ederek Kur'ân'ı okumaktır.

Kıraatın en yavaş icra edildiği okuyuş şekli olan bu tarzda; medd-i tabîi bir elif, medd-i lîn üç elif, diğer medler ise dört elif uzatılarak okunur. Namazlardan sonra okunan aşr-ı şerifler genellikle bu usûlle okunur. b) Hadr: Kur'ân-ı Kerîm'i tecvid kurallarına uymak şartıyla en hızlı okuyuştur. Bu okuyuşta; medd-i tabîi, medd-i munfasıl, medd-i ârız ve medd-i lîn bir elif (medd-i lîninde sükûnü lâzım olan yerler iki elif), medd-i muttasıl iki elif ve medd-i lâzım iki-üç elif uzatılarak okunur. Teravih namazlarında genellikle bu usûl uygulanır. c) Tedvîr: Bu usûl, tahkîk ile hadr arasında orta yollu bir okuyuş şeklidir.

Tedvîr ile okuyuşta; medd-i tabîi bir elif, medd-i lîn iki elif, medd-i muttasıl, medd-i munfasıl, medd-i ârız üç elif; medd-i lâzım ise dört elif miktarı uzatılarak okunur. (bk. Karaçam, Kur'ân-ı Kerîm'in Faziletleri, 176-178; Gülle, Tecvid, 451-454) Hatim ve mukâbelede genellikle bu usûl uygulanır. Bütün okuyuş usûllerinde ihfa, iklab ve ğunneli idğamlar, bir harfin okunuşundan çok, iki harfin okunuşundan az yani bir elif miktarına yakın tutularak okunur. (bk. Gülle, Tecvid, 318, 327, 336, 343-344) Bu üç tilavet tarzının dışında bir de caiz olmayan okuma şekli vardır ki buna "hezreme" veya "tahlît" denir.

Hadr'dan daha hızlı olan bu okuyuşta, harfler mahrecinden kayar, sıfatlarını kaybeder, harfler ve heceler birbirine karışır. (Çetin, "Tilavet " DİA, 41/157; Pakdil, Ta'lim, 35-36) Sonuç olarak okuyucu, sahih olan bu üç tarzdan herhangi birine göre okuyabilir; hatta bir usûlle okurken diğer okuyuş usûlüne de geçebilir.

Kaynak: Diyanet İşleri Başkanlığı, Din İşleri Yüksek Kurulu Fetvaları (12. Baskı, 2025), s. 542